

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф. 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Схвалено радою факультету
публічного управління та права
30 серпня 2023 р.,
протокол № 11
Голова Вченої ради
Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Основи структурної лінгвістики»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійна програма «Філологія (прикладна лінгвістика)»
факультет публічного управління та права
кафедра теоретичної та прикладної лінгвістики

Схвалено на засіданні кафедри
теоретичної та прикладної лінгвістики
28 серпня 2023 р., протокол № 7

Завідувач кафедри
 Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

Гарант освітньо-професійної програми
 Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

Розробник: к.ф.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики,
АНДРУШЕНКО Олена

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
публічного управління та права
30 серпня 2023 р.,
протокол № 11
Голова Вченої ради
_____ Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Основи структурної лінгвістики»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійна програма «Філологія (прикладна лінгвістика)»
факультет публічного управління та права
кафедра теоретичної та прикладної лінгвістики

Схвалено на засіданні кафедри
теоретичної та прикладної лінгвістики
28 серпня 2023 р., протокол № 7

Завідувач кафедри
_____ Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

Гарант освітньо-професійної програми
_____ Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

Розробник: к.ф.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики,
АНДРУШЕНКО Олена

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 2

1. Опис початкової дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	нормативна (нормативна, за вибором)	
Модулів – 3	035 «Філологія (прикладна лінгвістика)»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2020	–
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійних – 2	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	–
		Практичні	
		16 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
60 год.	–		
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 56% аудиторних занять, 44% самостійної та індивідуальної роботи;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з основними поняттями структурної лінгвістики та її методами дослідження, зокрема оволодіння структурними методами та прийомами аналізу мовних явищ різних рівнів.

Завдання курсу: - закласти необхідні базові теоретичні знання про мову і мовлення з позицій структурної лінгвістики; - ознайомити студентів з основними напрямками розвитку структурної лінгвістики та методами її дослідження; - сформулювати вміння використання наявних програм для автоматизації отриманих даних.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- особливості використання методів, прийомів та технологій структурної лінгвістики у сучасному мовознавстві;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземляр № 1	Арк 10 / 3

- пріоритетні напрямки досліджень структурної лінгвістики на теренах України та за її межами;
- основні поняття та категорійний апарат структурної лінгвістики;
- теоретичні основи опису мови і мовлення з позицій структурної лінгвістики;
- шляхи вирішення питань структурної лінгвістики в аспекті мови і мовлення, змісту і форми, мовного знаку та його специфіки, типології функціональних зв'язків тощо.

вміти:

- застосовувати методи структурної лінгвістики для розв'язання лінгвістичних завдань;
- послуговуватися основними поняттями та категорійним апаратом структурної лінгвістики;
- здійснювати опис мови і мовлення з позицій структурної лінгвістики;
- вирішувати питання структурної лінгвістики в аспекті мови і мовлення, змісту і форми, мовного знаку та його специфіки, типології функціональних зв'язків тощо.

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія»:

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 035 «Філологія»:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 4

ПРН 23. Уміння створювати електронні мовні ресурси: корпуси, словники.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Структурна лінгвістика як провідна галузь сучасного мовознавства.

Тема 1. Основні поняття та категорійний апарат структурної лінгвістики. Сутність поняття «структурна лінгвістика». Об'єкт, предмет і завдання структурної лінгвістики. Зв'язок з іншими лінгвістичними дисциплінами.

Тема 2. Історія становлення структурної лінгвістики. Передумови виникнення структурної лінгвістики та її місце у сучасному мовознавстві. Основні поняття, положення, напрямки та ознаки структуралізму. Нагальні питання структурної лінгвістики у східній та західній лінгвістичних традиціях.

Тема 3. Проблематика структурної лінгвістики. Нагальні питання структурної лінгвістики у східній та західній лінгвістичних традиціях.

Тема 4. Методологія досліджень структурної лінгвістики. Методи і методики структурної лінгвістики.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи та основні напрями практичного втілення структурної лінгвістики.

Тема 5. Структурна лінгвістика. Початки структуралізму. «Курс загальної лінгвістики» Ф. де Сосюра. Розрізнення понять «мовна діяльність», «мова» та «мовлення».

Тема 6. Практичне застосування структурної лінгвістики. Структурна лінгвістика Е. Сепіра, Л. Блумфільда, та Л. Єльмслева.

Змістовий модуль 3. Провідні напрямки структурної лінгвістики.

Тема 7. Школи структурної лінгвістики в західній Європі та Америці. Празька лінгвістична школа. Американська дескриптивна лінгвістика. Датський структуралізм. Глосематика. Українська школа структурної лінгвістики.

Тема 8. Принципи структуралізму в лінгвістиці. Розуміння структури. Теорія опозицій у дослідженні фонології, граматики та лексики. Аспекти досліджень структурної лінгвістики (фонетико-фонологічний, лексико-семантичний, морфемний, синтаксичний рівні та рівень тексту).

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		Лекції	Практичні	Самост. та інд. робота
Змістовий модуль 1	Структурна лінгвістика як провідна галузь сучасного мовознавства			
Тема 1. Основні поняття та	10	4	2	4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05/035.00.1/Б /OK7-2023
	Екземляр № 1	Арк 10 / 5

категорійний апарат структурної лінгвістики				
<u>Тема 2.</u> Історія становлення структурної лінгвістики.	10	4	2	4
<u>Тема 3.</u> Проблематика структурної лінгвістики.	10	4	2	4
<u>Тема 4.</u> Методологія досліджень структурної лінгвістики.	12	4	2	6
Разом за змістовим модулем	42	16	8	18
<i>Змістовий модуль 2</i>	Теоретичні основи та основні напрями практичного втілення структурної лінгвістики			
<u>Тема 1.</u> Структурна лінгвістика. Початки структуралізму.	14	4	2	8
<u>Тема 2.</u> Практичне застосування структурної лінгвістики.	10	4	2	4
Разом за змістовим модулем	24	8	4	12
<i>Змістовий модуль 3</i>	Провідні напрями структурної лінгвістики			
<u>Тема 1.</u> Школи структурної лінгвістики в західній Європі та Америці.	12	4	2	6
<u>Тема 2.</u> Принципи структуралізму в лінгвістиці.	12	4	2	6
Разом за змістовим модулем	24	8	4	12
Усього годин	90	32	16	42

5. Теми лекційних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття та категорійний апарат структурної лінгвістики.	4
2	Історія становлення структурної лінгвістики.	4
3	Проблематика структурної лінгвістики.	4
4	Методологія досліджень структурної лінгвістики.	4
5	Структурна лінгвістика. Початки структуралізму.	4
6	Практичне застосування структурної лінгвістики.	4
7	Школи структурної лінгвістики в західній Європі та Америці.	4
8	Принципи структуралізму в лінгвістиці.	4
Разом		32

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 6

6. Теми семінарських занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні поняття та категорійний апарат структурної лінгвістики.	2
2	Історія становлення структурної лінгвістики.	2
3	Проблематика структурної лінгвістики.	2
4	Методологія досліджень структурної лінгвістики.	2
5.	Структурна лінгвістика. Початки структуралізму.	2
6.	Практичне застосування структурної лінгвістики.	2
7.	Школи структурної лінгвістики в західній Європі та Америці.	2
8.	Принципи структуралізму в лінгвістиці.	2
Разом		16

8. Завдання для самостійної роботи ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1, 2

Самостійна робота 1

Перегляд та коментування відео «Ferdinand de Saussure and structural linguistics».

Режим доступу:

https://www.youtube.com/watch?v=B5vhq3aRNjE&ab_channel=BellaRoss

Самостійна робота 2

Перегляд та коментування відео «Structural linguistics. The contribution of F. de Saussure. Langue and Parole».

Режим

доступу:

https://www.youtube.com/watch?v= SXuIGMj6z_4&ab_channel=MeeraJames

Самостійна робота 3

Перегляд та коментування відео «F. De Saussure Dichotomies».

Режим

доступу:

https://www.youtube.com/watch?v=3-chqvwPfWc&ab_channel=HMEnglish

https://www.youtube.com/watch?v=3-chqvwPfWc&ab_channel=HMEnglish

Самостійна робота 4

Перегляд та коментування відео «Jacques Derrida: structure sign and play in the discourse of human sciences».

Режим доступу:

https://www.youtube.com/watch?v=T8sF8Itdpic&ab_channel=EnglishLiteratureGuide

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Підготувати усне повідомлення на одну із запропонованих тем:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 7

1. Історія розвитку структурної лінгвістики.
2. Статус структурної лінгвістики в системі лінгвістичних наук.
3. Особливості вчення Ф. де Соссюра.
4. Поняття «мовна діяльність», «мова» та «мовлення».
5. Структурна лінгвістика Е. Сепіра.
6. Структурна лінгвістика Ж. Піаже.
7. Структурна лінгвістика Р. Якобсона.
8. Празька лінгвістична школа.
9. Американська дескриптивна лінгвістика.
10. Датський структуралізм. Глосематика.
11. Українська школа структурно лінгвістики.
12. Теорія опозицій у дослідженні фонології, граматики та лексики.
13. Етапи розвитку структуралізму.
14. Критика структурної лінгвістики.
15. Базові теоретичні положення структурної лінгвістики.
16. Поняття «системи» та «структури» у структурній лінгвістиці.
17. Пріоритетні напрямки дослідження структурної лінгвістики.

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм навчального процесу, що передбачає створення умов для найповнішої реалізації творчості можливостей студентів і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти можуть одержати в процесі вивчення курсу даної дисципліни, а також застосування цих знань на практиці.

10. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) за джерелом інформації:

- *словесні*: лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: обговорення проблемних питань, виконання тестових завдань.

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, продуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 8

(метод цікавих аналогій тощо).

11. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- *методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат;
- *комп'ютерного контролю*: тестові програми;
- *методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

12. Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) та підсумкового контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Прикладна лінгвістика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Підсумкове оцінювання включає бали за поточну роботу студента під час лекційних та семінарських занять, виконання самостійної та індивідуальної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульної контрольної роботи здійснюється у режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю подано у наступній таблиці

№ №	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекційних занять	7*1= 7
2.	Відповіді на семінарських заняттях	4*4=16

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 9

3.	КМР	20
5.	Індивідуальна самостійна навчально-дослідницька робота	15
	Підсумковий контроль	40
	Підсумковий рейтинговий бал	100

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Сутність поняття «структурна лінгвістика».
2. Об'єкт, предмет і завдання структурної лінгвістики.
3. Місце структурної лінгвістики у сучасному мовознавстві.
4. Нагальні питання структурної лінгвістики у східній та західній лінгвістичних традиціях.
5. Методи і методики структурної лінгвістики.
6. Передумови становлення структурної лінгвістики.
7. Історія розвитку структурної лінгвістики.
8. Особливості вчення Ф. де Соссюра.
9. Структурна лінгвістика Е. Сепіра.
10. Структурна лінгвістика Л. Блумфільда.
11. Структурна лінгвістика Р. Якобсона.
12. Поняття «мовна діяльність», «мова» та «мовлення».
13. Провідні школи структурної лінгвістики.
14. Празька лінгвістична школа.
15. Американська дескриптивна лінгвістика.
16. Датський структуралізм. Глосематика.
17. Українська школа структурної лінгвістики.
18. Етапи розвитку структуралізму.
19. Базові теоретичні положення структурної лінгвістики.
20. Поняття «системи» та «структури» у структурній лінгвістиці.
21. Критика структурної лінгвістики.
22. Теорія опозицій у дослідженні фонології, граматики та лексики

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф- 31.05/035.00.1/Б /ОК7-2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 10

23. «Курс загальної лінгвістики» Ф. де Соссюра.
24. Функції мови за Р. Якобсоном.
25. Аспекти досліджень структурної лінгвістики (фонетико-фонологічний, лексико-семантичний, морфемний, синтаксичний рівні та рівень тексту).

13. Рекомендована література

Базова література:

1. Matthews P. A short history of structural linguistics. Cambridge university press. 2003. 173 p.

Додаткова:

1. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ. 2012. 349 с.
2. Hawkes T. Structuralism and Semiotics. Routledge. London and New York. 2003. 187 p.
3. Stankiewicz E. Baudouin de Courtenau. Anthology. The beginnings of structural linguistics. Indiana University Press. 2019. 424 p.
4. Zellig S. H. Structural linguistics. Phoenix books. The University of Chicago. 1963. 408 p.